

per l'espasa / i oferta a tots, poeta». Per això, Jesucrist, tot i ser rebut «com un rei», és crucificat, i Antígona —«la núvia blanca / s'arrapa a les arrels del no i del mai»— també és condemnada a mort. D'aquí la mena de cataclisme diluvià final i la formulació, amb Esquil, d'una certesa estremidora: «on abasta el dolor el coneixement.» La mort, doncs, és indefugible: «mar ja no mar: abisme.» I, tot plegat, perquè «la vida llinda al nord / amb els morts i la fosca: vida d'altres, camins / que no has de caminar; / i al sud amb una angúnia / de dies ja viscuts».

A banda les fluències procedents de diverses literatures antigues, especialment de la Bíblia i de la clàssica grega, a *La mà de l'arquer* hi ressonen fortes les veus de dos autors de capçalera que Mi-

ralles, com proven no debades els excel·lents assaigs que n'ha lliurat, coneix pla de sobres: Carles Riba i, sobretot, Salvador Espriu. Així, el ventall de colors —del blanc al negre passant per la plenitud dels vermells— d'un dia qualsevol metaforitzant el pas del temps ens evoca fàcilment el cromatisme de *Les elegies de Bierville*. Altrament, la recurrència a símbols i a imatges com l'alba, els arbres, els ocells, les ales, la neu, la barca, etc., sembla remetre més aviat a l'univers poètic d'Espriu, sobretot a l'Espriu de *Les hores* i de *Final del laberint*; perquè també *La mà de l'arquer* ens mostra, si es vol, la bella imatge de la sageta com a delineadora de la vida moridora.

Antoni PLADEVALL I ARUMÍ

Alex SUSANNA, *Les anelles dels anys*. Barcelona, Edicions Proa, 1991. («Els Llibres de l'Óssa Menor», núm. 160.) 88 ps.

«T'adones, sí, que cada cop més viure és aprendre a callar.»

(Alex SUSANNA, *Les anelles dels anys*)

Només els dos versos de Josep Carner que tanquen el darrer llibre d'Alex Susanna —premi Carles Riba 1990 (?)— aconseguen que el lector pugui veure satisfetes les expectatives que les advocacions inicials (Guerau de Llost, Màrius Torres i Jordi Pere Cerdà) li havien creat.

Entremig, els poemes de *Les anelles dels anys* no fan sinó decebre'l: són una interpretació histriònica. En efecte, un cop llegits, un hom sospita que amb la tria dels fragments d'aquests poetes Susanna vol legitimar amb una tradició establerta la decisió de fer un llibre de poemes amb motiu del seu trentè aniversari. Susanna pretén vendre un producte amb la garantia de l'etiqueta tàcita de «poesia de l'experiència», en aquest cas de l'experiència de no poder tenir mai més vint anys. D'haver d'assumir, doncs, la presumpta maduresa i tot allò que la tradició literària ens diu que aquesta suposa: decadència física, pèrdua de les il·lusions, consciència de la mort, etc. El resultat, però, és la pura banalitat o, en el pitjor dels casos, el ridícul. I ben segur que aquesta no n'era la intenció, perquè fóra una aposta excessiva *fer servir* la mort d'amics cèlebres o de parents per exhibir-se amb posa de *finalment adult* escrivint coses com ara: «Se'n van

els vius sense a penes dir res, com de puntetes, cap a regions ignotes d'on ja no torna més la seva veu.»

Sobretot si el lector no s'ho pot creure. I no ho pot fer perquè a *Les anelles dels anys* s'hi veuen els trucs:

El sofregit de lectures més o menys pròximes: «Sembla com si la vida llisqués més fàcilment en aquests jardins de preservada intimitat: claps d'humida gespa formen una illa de verdor en ple traït de la ciutat.»

La pretesa filigrana dels colloquialismes com a porta d'alguna cosa més profunda: «Hi ha uns dies de dubte en què no saps què posar-te i surts de casa indecís, poc segur d'haver encertat la roba justa: el temps és tan mudable!...»

La reflexió moral que rebla gratuïtament el sentit de la vivència: «El viatge de l'amor vol tanta embranzida com càlcul: si no, el plaer es deixata en oblit i res no pot sorprendre'ns perquè res no ha estat previst»; «car res del que ens ha estat arrabassat no ha mai tornat encara, i això és dur, molt dur, i cal acceptar-ho només en silenci, amb muda indignació».

Però, com ja és sabut, els trucs només es poden veure si és voluntàriament, que s'ensenyen: com a part del joc literari. Hi hagi o no aquesta intenció per part d'Alex Susanna, el que caldria fóra, en qualsevol cas, ofici.

Úrsula GUITERES I PRAT